

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ІМЕНІ Б.ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

Кафедра психології, педагогіки та соціально-економічних дисциплін факультету забезпечення оперативно-службової діяльності

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ООК 23 «ПСИХОЛОГІЯ ЛІДЕРСТВА»
ОПП «Психологія»**

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 053 Психологія

Форма здобуття освіти: денна

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Навчальна дисципліна «Психологія лідерства» є обов'язковою дисципліною ОПП «Психологія». Вивчається протягом 7-го семестру на кафедрі психології, педагогіки та соціально-економічних дисциплін.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Психологія лідерства» є: формування у курсантів наукових і професійних знань у сфері ефективного лідерства, розвиток психологічної культури майбутнього керівника і освоєння технологій створення і просування особистого бренду керівника-лідера, активізація лідерського потенціалу як сукупності умінь самоуправління і управління іншими людьми.

Основне завдання навчальної дисципліни полягає у формуванні наукового уявлення про соціально-психологічну природу лідерства, про сучасні виклики і вимоги щодо ефективного лідерства; ознайомити з основними видами лідерства та їх проявами у різних сферах життєдіяльності особистості та суспільства; розшири уявлення курсантів про власний потенціал лідера для подальшого особистісного та професійного розвитку; розвивати навички аналітичного і критичного мислення і розуміння, оцінювати ідеї та пропозиції, формулювати докази, робити висновки і узагальнювати аргументи, творчо генерувати нові ідеї.

Вивчення навчальної дисципліни забезпечує досягнення здобувачами вищої освіти програмних результатів навчання, які передбачають здатність демонструвати знання, розуміння, застосування, аналіз, синтез та оцінювання його складових, а саме:

ПРН-1 Визначати, аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

1. Знати предмет, об'єкт, завдання та принципи вікової психології як навчальної дисципліни;
2. Розуміти особливості пізнавальних процесів, емоційно-вольової, мотиваційної сфер.
3. Застосовувати отримані знання з вікової психології педагогіці для організації діяльності і спілкування особистості в різні вікові періоди, для створення умов, що сприяють конструктивному психічному розвитку людини.
4. Аналізувати теорії і практики індивідуально-психологічних характеристик лідерських якостей.

ПРН-2 Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

1. Знати чинники і закономірності різних видів психологічного впливу на особистість.
2. Розуміти зміст і структуру психологічного тренінгу лідерства.
3. Застосовувати методи для проведення соціально-психологічного тренінгу лідерства.

4. Аналізувати теорії і практики використання тренінгів лідерства в системі професійної та психологічної підготовки персоналу прикордонних підрозділів.

5. Оцінювати теоретичні та методичні розробки тренінгової роботи.

ПРН-3 Здійснювати пошук інформації з різних джерел для вирішення професійних завдань за допомогою державної та іноземної мов, в т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

1. Використовувати сучасну вітчизняну та зарубіжну методологію теоретичних та експериментальних досліджень у галузі психології лідерства.

2. Синтезувати знання про сучасні інтерактивні методи та форми навчання.

3. Застосовувати науково-теоретичні та науково-практичні психологічні ресурси для рішення практичних завдань у галузі професійної діяльності.

ПРН-9 Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

1. Застосовувати вміння аналітично мислити, прагнути до наукових пошуків оптимальних рішень і творчої взаємодії із зацікавленими суб'єктами, групами, організаціями.

2. Інтегрувати знання методологічних та теоретичних проблем психології лідерства в дослідженні та поясненні психічних явищ.

3. Застосовувати методи та процедури дослідження ясності Я-концепції, самоактуалізації, самоефективності, внутрішніх ресурсів, самооцінки особистості.

4. Використовувати отримані знання як методологію системного підходу до розгляду лідерських якостей.

5. Застосовувати загальнонаукові та креативні методи пізнання у професійній діяльності.

ПРН-10 Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культурних особливостей співрозмовника.

1. Використовувати вміння самостійно при опрацюванні джерел, підготовці доповіді з презентацією, підготовці альтернативних підходів до висвітлення теми дискусії.

2. Уміти донести до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід в галузі соціально-психологічного тренінгу лідерства.

3. Інтегрувати навички та вміння формування міжособистісної взаємодії у колективі при обстоюванні власної позиції під час дискусії.

4. Розуміти традиції та звичаї інших культур, вміння проявляти толерантне ставлення.

ПРН-13 Емпатійно взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культурні чи гендерно-вікові відмінності.

1. Розуміти особливості пізнавальних процесів, емоційно-вольової, мотиваційної сфер, індивідуально-психологічних характеристик людей різного віку та статі.
2. Орієнтуватись на сучасні стандарти та норми професійної етики.
3. Реалізовувати психотерапевтичні, психореабілітаційні та адаптаційні заходи, спрямовані на відновлення психологічного і психічного здоров'я громадян, які перебувають у кризі.
4. Знати основні напрямки цілеспрямованого розвитку можливостей людини та реалізації її особистісного потенціалу на кожному етапі розвитку.
5. Здійснювати вибір ефективного стилю лідерства в прикордонних підрозділах.

ПРН-14 Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, в тому числі демонструвати лідерські якості.

1. Знати основні принципи управління командою та характерні параметри системи управління.
2. Розуміти особливості використання технологій лідерства в системі професійної та психологічної підготовки персоналу прикордонних підрозділів.
3. Застосовувати технології публічного виступу й управління аудиторією.
4. Оцінювати психологічні явища та процеси: лідерська поведінка, лідерські ролі, лідерська мета, стилі лідерства, передумови ефективного лідерського впливу, чинники ефективної взаємодії та комунікації.

ПРН-15 Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

1. Знати та розуміти сучасні вимоги щодо ефективного лідерства.
2. Розуміти особливості впливу на чинники особистісного та кар'єрного росту, а також працювати для їх досягнення.
3. Аналізувати сучасний вітчизняний та зарубіжний досвід ефективного лідерства.

ПРН-17 Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

1. Інтегрувати культуру наукового мислення, узагальнення, здійснювати аналіз та синтез фактів та теоретичних положень щодо гуманістичних та демократичних цінностей.
2. Розуміти особливості впровадження гуманістичних та демократичних цінностей у сучасному суспільстві.
3. Аналізувати стратегії та парадигми в галузі професійної та громадської діяльності.
4. Застосовувати ефективні методики комунікативної взаємодії у професійній та громадській діяльності.

ВИКЛАДАЧ:

Відповідно до форми А-4.03.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

Вступ до спеціальності, Загальна психологія з практикумом, Психологія конфлікту.

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

Навчальні аудиторії, мультимедійний проектор, екран, ноутбук, навчальна література з навчальної дисципліни, модульне середовище кафедри психології, педагогіки та соціально-економічних дисциплін.

Програмне забезпечення: модульне середовище академії – <https://10.241.24.43/course/index.php?categoryid=23>.

ТРИВАЛІСТЬ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ КУРСУ

Курс	Семестр	Кількість кредитів ECTS	Кількість годин																Форми підсумкового контролю							
			Загальна	Усього аудиторних занять	Аудиторна робота										Індивідуальна робота						Самостійна робота	Екзамен	Диференційований залік	Залік		
					лекції	групові заняття	групові вправи	практичні заняття	лабораторні заняття	семінари	рольові ігри	контрольна робота	індивідуальні заняття	*модульний контроль	підсумковий контроль	Усього	реферат	конспект з теми	переклад текстів	розрахункове завдання					курсова робота	контрольна робота
за денною формою навчання																										
IV	VII	3	90	40	8			18		12				2	20	22							30		+	
Усього за дисципліну		3	90	40	8			18		12				2	20	20							30		+	

Основні методи навчання: МН1.1; МН1.3; МН1.5; МН2.1; МН3.1; МН3.2; МН3.6; МН4.1; МН4.2.

Основні методи контролю навчальних досягнень: МК1.2; МК2.2; МК2.4; МК2.5; МК2.6; МК2.7; МК3.2; МК3.3; МК4.1; МК4.3; МК4.4.

КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА КОНТРОЛЬ РІВНЯ ЇХ ДОСЯГНЕННЯ КУРСАНТАМИ

Шифр	Компетентність	Методи контролю
Загальні компетентності		
ЗК-1	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	МК2.1; МК2.2; МК2.5; МК2.6; МК3.1; МК3.3; МК4.1; МК4.4.
ЗК-2	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	МК1.1; МК1.3; МК1.4; МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК3.2; МК4.1.
ЗК-7	Здатність генерувати нові ідеї, виявляти, ставити та вирішувати завдання у процесі професійної діяльності і практичних ситуаціях	МК1.1; МК1.3; МК1.4; МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК3.2; МК4.1.
ЗК-8	Навички міжособистісної взаємодії.	МК1.1; МК1.3; МК1.4; МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК3.2; МК4.1.
ЗК-9	Здатність працювати в команді, спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня.	МК1.1; МК1.3; МК1.4; МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК3.2; МК4.1.
Фахові компетентності спеціальності		
ФК-1	Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.	МК1.1; МК1.3; МК1.4; МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК3.2; МК4.1.
ФК-3	Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.	МК1.1; МК1.3; МК1.4; МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК3.2; МК4.1.
ФК-4	Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.	МК1.1; МК1.4; МК2.3; МК2.4; МК2.5; МК2.6; МК2.7; МК3.2; МК3.3; МК4.1.
ФК-11	Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.	МК2.5; МК2.6; МК2.7; МК3.3; МК4.4.

**ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ, МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА КОНТРОЛЬ РІВНЯ ЇХ ДОСЯГНЕННЯ
КУРСАНТАМИ**

Шифр	Програмні результати навчання	Методи навчання	Оцінювання
ПРН-1	Визначати, аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.	МН1.3; МН 1.6; МН 2.1; МН2.3; МН3.2; МН3.4; МН3.6; МН3.7; МН4.1; МН4.2; МН4.4	МК2.1; МК2.2; МК2.3; МК2.5; МК2.6; МК3.1; МК4.1; МК4.4.
ПРН-2	Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.	МН1.3; МН 1.6; МН 2.1; МН2.3; МН3.2; МН3.4; МН3.6; МН3.7; МН4.1; МН4.2; МН4.4	МК2.1; МК2.2; МК2.3; МК2.5; МК2.6; МК3.1; МК4.1; МК4.4.
ПРН-3	Здійснювати пошук інформації з різних джерел для вирішення професійних завдань за допомогою державної та іноземної мов, в т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.	МН1.3; МН 1.6; МН 2.1; МН2.3; МН3.2; МН3.4; МН3.6; МН3.7; МН4.1; МН4.2; МН4.4	МК2.1; МК2.2; МК2.3; МК2.5; МК2.6; МК3.1; МК4.1; МК4.4.
ПРН-9	Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.	МН1.3; МН 1.6; МН 2.1; МН2.3; МН3.2; МН3.4; МН3.6; МН3.7; МН4.1; МН4.2; МН4.4	МК2.1; МК2.2; МК2.3; МК2.5; МК2.6; МК3.1; МК4.1; МК4.4.
ПРН-10	Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культурних особливостей співрозмовника.	МН1.3; МН 1.6; МН 2.1; МН2.3; МН3.2; МН3.4; МН3.6; МН3.7; МН4.1; МН4.2; МН4.4	МК2.1; МК2.2; МК2.3; МК2.5; МК2.6; МК3.1; МК4.1; МК4.4.
ПРН-13	Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культурні чи гендерно-вікові відмінності.	МН1.3; МН 1.6; МН 2.1; МН2.3; МН3.2; МН3.4; МН3.6; МН3.7; МН4.1; МН4.2; МН4.4	МК2.1; МК2.2; МК2.3; МК2.5; МК2.6; МК3.1; МК4.1; МК4.4.
ПРН-14	Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, в тому числі демонструвати лідерські якості.	МН1.3; МН 1.6; МН 2.1; МН2.3; МН3.2; МН3.4; МН3.6; МН3.7; МН4.1;	МК2.1; МК2.2; МК2.3; МК2.5; МК2.6; МК3.1; МК4.1; МК4.4.

Шифр	Програмні результати навчання	Методи навчання	Оцінювання
		МН4.2; МН4.4	
ПРН-15	Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.	МН1.3; МН 1.6; МН 2.1; МН2.3; МН3.2; МН3.4; МН3.6; МН3.7; МН4.1; МН4.2; МН4.4	МК2.1; МК2.2; МК2.3; МК2.5; МК2.6; МК3.1; МК4.1; МК4.4.
ПРН-17	Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.	МН1.3; МН 1.6; МН 2.1; МН2.3; МН3.2; МН3.4; МН3.6; МН3.7; МН4.1; МН4.2; МН4.4	МК2.1; МК2.2; МК2.3; МК2.5; МК2.6; МК3.1; МК4.1; МК4.4.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Запланована кількість аудиторного навантаження – 40 годин

№ теми	Найменування тем	Кількість годин	Номери, вид занять та кількість годин					Місяці	Номери тем, занять та кількість годин	Кількість годин
			1	2	3	4	5			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Лідерство як соціально-психологічний феномен	4	Л2	С32	Пз2				IX Т.1/1-Л(2); Т.1/2-ПЗ(2); Т.1/3-С(2); Т.2/1-Л(2); Т.2/2-ПЗ(2); Т.2/3-С(2);	12
2	Теоретичні основи психології лідерства.	6	Л2	С32	Пз2			X Т.3/1-Л(2); Т.3/2-ПЗ(2); Т.3/3-С(2); Т.4/1-Л(2); Т.4/2-ПЗ(2); Т.4/3-С(2);	12	
3	Формування компетенцій лідера.	6		С32	Пз4			XI Т.5/1-Л(2); Т.5/2-ПЗ(2); Т.5/3-С(2); Т.6/1-Л(2); Т.6/2-ПЗ(2); Т.6/3-С(2);	14	
4	Стратегія і тактика публічного виступу лідера.	6		С32	Пз4			XII Дз – 2.	2	
5	Лідерство як місія.	6	Л2	С32	Пз2					
6	Тренінг формування лідерських якостей	6	Л2	С32	Пз4					
	Диференційований залік	2	Дз 2							
	Всього	40	8	12	18				Всього	40

Умовні позначення: Лекція - Л, Семінарське заняття - СЗ, Практичне заняття - ПЗ,
Заняття, що обов'язкове для оцінювання – СЗ, ПЗ, Диференційований залік - Дз.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять	Кількість годин	Найменування теми та навчальні питання	Література
IV курс					
VII семестр					
1			20	Лідерство як соціально-психологічний феномен.	
	1	лекція	2	Предмет, завдання проблематика та дисципліни. 1. Визначення основних понять 2. Класичні теорії лідерства у зарубіжній психології..	[1.1]; [1.2]; [1.3]
	2	практичне заняття	2	Сучасні теорії лідерства. 1. Лідерство як спосіб життя 2. Лідерство і керівництво як форми управління та формування спільноти людей.	[1.1]; [1.2]; [1.3]
	3	семінар	2	Основні поняття психології лідерства. 1. Управління, керівництво, лідерство, влада, менеджмент, авторитет, лідер організації. 2. Управлінське лідерство, організаційне лідерство.	[1.1]; [1.2]; [1.3]
		індив. робота	10	Відпрацювання реферату за заданою тематикою (розділ 6).	
		самостійна робота	4	Соціально-психологічна природа лідерства.	[1.1]; [1.2]; [1.3]; [1.4]
2			12	Теоретичні основи психології лідерства.	
	1	лекція	2	Класифікації теорій лідерства. 1. Харизматична концепція лідерства. 2. М. Вебер про харизматичне панування. 3. Ж. Блондель про харизматичне лідерство. «Комплекс, який загрожує авторитету».	[1.1]; [1.2]; [1.3]; [1.4]
	2	практичне заняття	2	Психологічні дослідження харизми. 1. Підхід з позиції особистих якостей: інтелектуальна теорія Е. Гізеллі. 2. Перелік особистісних якостей по Тіду. Психологічні дослідження Р. Стогдилла, К. Берда. 3. Ознаки некомпетентного керівника по Діксону.	[1.1]; [1.2]; [1.3]; [1.4]

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять	Кількість годин	Найменування теми та навчальні питання	Література
	3	семінар	2	Автократично-ліберальний континуум стилів керівництва. 1. Атрибутивна теорія лідерства. 2. Трансакційні, трансформаційне і інтерактивне лідерство.	1.1); [1.2]; [1.3]; [1.4]
		самостійна робота	6	1. Аналіз типів лідерів в організації (за матеріалами серіалів «Міліарди», «Лікар Хаус», «Диявол носить «Прадо» та ін.	1.1); [1.2]; [1.3]; [1.4]
			10	Формування компетенцій лідера	
	1	лекція	2	Лідерство і саморозвиток. 1. Типи природних лідерів. 2 Структура образу лідера. 3. Способи позиціонування лідерських якостей.	[[1.1]; [1.2]; [1.3]; [1.4]
3	2	практичне заняття	2	Лідерство і емоційний інтелект. 1. Лідерство і емпатія. 2. Лідерство і здатність чути. 3. Лідерство і впевненість. (тренінгові вправи).	[1.1]; [1.2]; [1.3]; [1.4]
	3	семінар	2	Функції лідера в команді 1. Особисті якості та портфоліо лідера. 2. Бажання діяти. Відповідальність. Почуття залученості. Самодисципліна.	[1.1]; [1.2]; [1.3]; [1.4]
		самостійна робота	4	1. Типи лідерів в практиці національних ділових відносин. 2. Типи лідерів в країнах з високорозвиненою економікою.	[1.1]; [1.2]; [1.3]; [1.4]
			20	Стратегія і тактика публічного виступу лідера	
	1	практичне заняття	4	Техніка ефективного публічного виступу. 1.Схеми виступів. 2.Час і правила концентрації уваги аудиторії.	[1.1]; [1.2]; [1.3]; [1.4]
4	2	семінар	2	Технології публічних виступів. 1. Добір необхідного матеріалу, змісту публічного виступу. 2. Складання плану, розподіл зібраного матеріалу в необхідній логічній послідовності. 3. Словесне вираження, літературна обробка мови. 4. Завчання, запам'ятовування тексту.	[1.1]; [1.2]; [1.3]; [1.4]

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять	Кількість годин	Найменування теми та навчальні питання	Література
		індивід. робота	10	Відпрацювання реферату за заданою тематикою.	Тематика рефератів
		самостійна робота	4	1. Інтегральна самооцінка особистості лідера.	[1.1]; [1.2]; [1.3]; [1.4]
5			12	Лідерство як місія	
	1	лекція	2	Організаційні бар'єри в керівництві. 1. Створення атмосфери довіри. 2. Трансформаційне лідерство. 3. Розвиток лідерського потенціалу.	[1.1]; [1.2]; [1.3]; [1.4]
	2	практичне заняття	2	Цінності, спілкування і свобода 1. Культура -структура -поведінка. 2. Свобода для діючих лідерів.	[1.1]; [1.2]; [1.3]; [1.4]
	3	семінар	2	Сила впливу та лідерства. 1. Харизматичне лідерство. 2. Надихаюче лідерство. 3. Приклад для наслідування.	[1.1]; [1.2]; [1.3]; [1.4]
		самостійна робота	6	1. Модель самовиховання особистості.	[1.1]; [1.2]; [1.3]; [1.4]
6			14	Тренінг формування лідерських якостей	
	2	лекція	2	Психологічні засади ефективної комунікації лідера. 1. Формування ефективної партнерської взаємодії 2. Способи позиціонування лідерських якостей.	[1.1]; [1.2]; [1.3]; [1.4]
	2	практичне заняття	4	Регуляція власного емоційного стану 1. Тренінгові вправи з формування лідерських якостей.	[1.1]; [1.2]; [1.3]; [1.4]
	3	семінар	2	Тренінг формування лідерських якостей. 1. Морально-психологічні якості лідера. Тренінгові вправи «Портрет лідера», «Алгоритм особистісного зростання».	[1.1]; [1.2]; [1.3]; [1.4]

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять	Кількість годин	Найменування теми та навчальні питання	Література
		самостійна робота	6	1. Поняття про самоактуалізацію та особистісне зростання в контексті життєздійснення.	[1.1]; [1.2]; [1.3]; [1.4]
Диференційований залік			2		
Усього за дисципліну			90		

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Базова література

1. Базова

- 1.1. Кочубей Т. Сучасні теорії лідерства: теоретичний аспект / Т. Кочубей, А. Семенов // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи. – 2012. – № 40. – С. 176-184.
- 1.2. Мітлош А. В., Маляко В. О., Бажанюк В.С., Камишин В.В. Психологічні особливості лідерської обдарованості : концепції, діагностика, тренінги [Текст]: монографія. – К.: Ін-т обдарованої дитини, 2014. – 290
- 1.3. Федорчук В. М. Тренінг особистісного зростання : навч. посіб. / В. М. Федорчук – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 250 с.
- 1.4. Федорчук В. М. Соціально-психологічний тренінг «Розвиток комунікативної компетентності викладача» : навчально-методичний посібник /В. М. Федорчук . – Кам'янець-Подільський: Абетка, 2009. – 240 с.

2. Додаткова література

- 2.1.Топольницька Г. Ю. Тренінгові методики морально-психологічного впливу командира на підлеглих в системі професійної підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників: тези доп. Всеукр. наук.-практ. конф. (Харків 5 квіт. 2021 р.) / МВС України, Харків, нац.ун-т внутр. справ. – Харків 2021. – С.23-27.
- 2.2. Психологічні особливості лідерської обдарованості: концепції, діагностика, тренінги : монографія / А.В. Мітлош, В.О. Моляко, В.С. Бажанюк, В.В. Камишин // –Київ: [Інститут обдарованої дитини], 2014. – 290 с.
- 2.3. Москаленко В.В. Соціальна психологія: підручник /В.В. Москаленко. –Вид. 2-ге, випр. та доповн. –К.: Центр учбової літератури, 2008. –688 с.
- 2.4. Ложкін Г. В. Психологія конфлікту: теорія і сучасна практика: Навчальний посібник /Ложкін Г.В., Пов'якель Н. І.// – К.: Професіонал, 2010. – 416 с.
- 2.5. Слесик К. М. Виховання лідерів. – Харків : Вид. група «Основа», 2009. – 186 с.

3. Інформаційні ресурси в інтернет (інтранет)

- 1.<http://westudents.com.ua/knigi/499-diferentsalna-psihologiya-paly-aa.html>
- 2.http://pidruchniki.com/1584072030228/psihologiya/diferentsialna_psihologiya_
- 3.<http://psy.knlu.kyiv.ua/diferencialna/>
- 4.<http://elibrary.kubg.edu.ua/14336/>
- 5.<http://www.psychology.cv.ua/index.php/navchalnyy-protses/dystsypliny-okr-bakalavr/71-dyferenciina-ps>
- 6.<http://enc.com.ua/psixologichna-enciklopediya/dets-dnev/107705-diferencialnapsixologiyadifferentialpsychology.html>
7. <http://posibnyky.vntu.edu.ua/opp/>

ОЦІНЮВАННЯ

Поточне рубіжне та підсумкове оцінювання здійснюється відповідно до положення <https://nadpsu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/01/polozh-otsinka-2020-12.01.-.pdf>.

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ»)

Середовище в аудиторії є творчим, відкритим до конструктивної критики.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлені терміни. Якщо здобувач вищої освіти був відсутній на заняттях з будь-якої причини, він/вона відпрацьовують навчальні питання та завдання в часи самостійної підготовки та у встановлені викладачем терміни обов'язково звітують про опанування ними навчального матеріалу. Курсанти, які пропустили більше 30% з тих занять, де було передбачено оцінювання, одержали середньоарифметичну з поточних оцінок нижче 2,60, тобто менше 70% позитивних оцінок від загальної кількості, не відзвітували за індивідуальну та самостійну роботу, до семестрового контролю не допускаються.

У разі коли курсант не виконав умови допуску до складання семестрового контролю, завчасно, але не пізніше трьох робочих днів до складання семестрового контролю, рішенням кафедри йому встановлюється індивідуальний термін ліквідації заборгованості. Якщо курсант (слухач, студент) не ліквідує заборгованість у визначений кафедрою термін, то він вважається таким, що не виконав вимоги робочої програми навчальної дисципліни і в відомості обліку успішності, в графі «підсумкова оцінка», йому виставляється оцінка «незадовільно» за національною шкалою, 50 балів за 100-бальною шкалою і FX – за шкалою ЄКТС. При повній відсутності позитивних поточних оцінок, за визначені звітності, і не ліквідації заборгованості у визначений кафедрою термін, курсанту (слухачу, студенту) курс з навчальної дисципліни не зараховується і в графі «підсумкова оцінка», йому виставляється оцінка «недопущений» за національною шкалою, 17 балів за 100-бальною шкалою і F за шкалою ЄКТС. В такому випадку курсант (слухач, студент) представляється на засідання Вченої ради факультету, академії і йому пропонується пройти повний курс повторно. У разі відмови розглядається питання про його відрахування з академії.

Дотримання академічної доброчесності

Під час навчання учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності: етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності науково-педагогічним складом передбачає:

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- надання достовірної інформації про результати досліджень та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливим освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності.

За порушення академічної доброчесності учасники освітнього процесу закладу вищої освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності.

Нормативно-правове забезпечення: <https://nadpsu.edu.ua/osvita/normatyvno-pravove-zabezpechennia/>.

Додаток А

Методи навчання та методи контролю навчальних досягнень

Шифр	Метод навчання
1. Традиційні методи навчання	
МН 1.1	Усне викладення навчального матеріалу (<i>розповідь, пояснення, лекція</i>)
МН 1.2	Обговорення матеріалу, що вивчається (<i>бесіда, дискусія, брифінг, диспут</i>)
МН 1.3	Наочні методи (<i>ілюстрація, демонстрація</i>)
МН 1.4	Практичні методи (<i>лабораторна робота, практична робота, пробні вправи, творчі вправи, усні вправи, практичні вправи, графічні вправи, технічні вправи</i>)
МН 1.5	Методи самостійного та індивідуального навчання (<i>рецептивний, репродуктивний, евристичний, дослідницький</i>)
2. Активні методи навчання	
МН 2.1	Ігрові (<i>професійні ігри, професійний тренінг</i>)
МН 2.2	Неігрові (<i>аналіз конкретної ситуації, круглий стіл, навчання через науково-дослідну роботу</i>)
МН 2.3	Неімітаційні (<i>групова дискусія, індивідуальні практикуми, метод ХОБО», активні види лекційних і семінарських занять</i>)
3. Інтерактивні методи навчання	
МН 3.1	Інтерактивні методи в малих групах
МН 3.2	Інтерактивні методи в великих групах
МН 3.3	Інтерактивні методи під час самостійної роботи

Шифр	Метод контролю навчальних досягнень
1. Попередній контроль	
МК 1.1	Вибірковий усний
МК 1.2	Фронтальний письмовий
МК 1.3	Фронтальний тестовий
МК 1.4	Фронтальний проблемний
МК 1.5	Виконання нормативу
МК 1.6	Виконання вправи
2. Поточний контроль	
МК 2.1	Вибірковий усний
МК 2.2	Колоквіум
МК 2.3	Контрольна робота
МК 2.4	Тестування
МК 2.5	Захист звіту з лабораторної роботи
МК 2.6	Захист звіту з практичної роботи
МК 2.7	Індивідуальна розрахункова робота
МК 2.8	Реферат
МК 2.9	Виконання нормативу
МК 2.10	Виконання вправи
3. Рубіжний контроль	
МК 3.1	Фронтальний письмовий
МК 3.2	Фронтальний тестовий
МК 3.3	Фронтальний проблемний
МК 3.4	Виконання нормативу
МК 3.5	Виконання вправи
4. Підсумковий контроль	
МК 4.1	Усний
МК 4.2	Письмовий
МК 4.3	Тестовий
МК 4.4	Проблемний
МК 4.5	Практичний